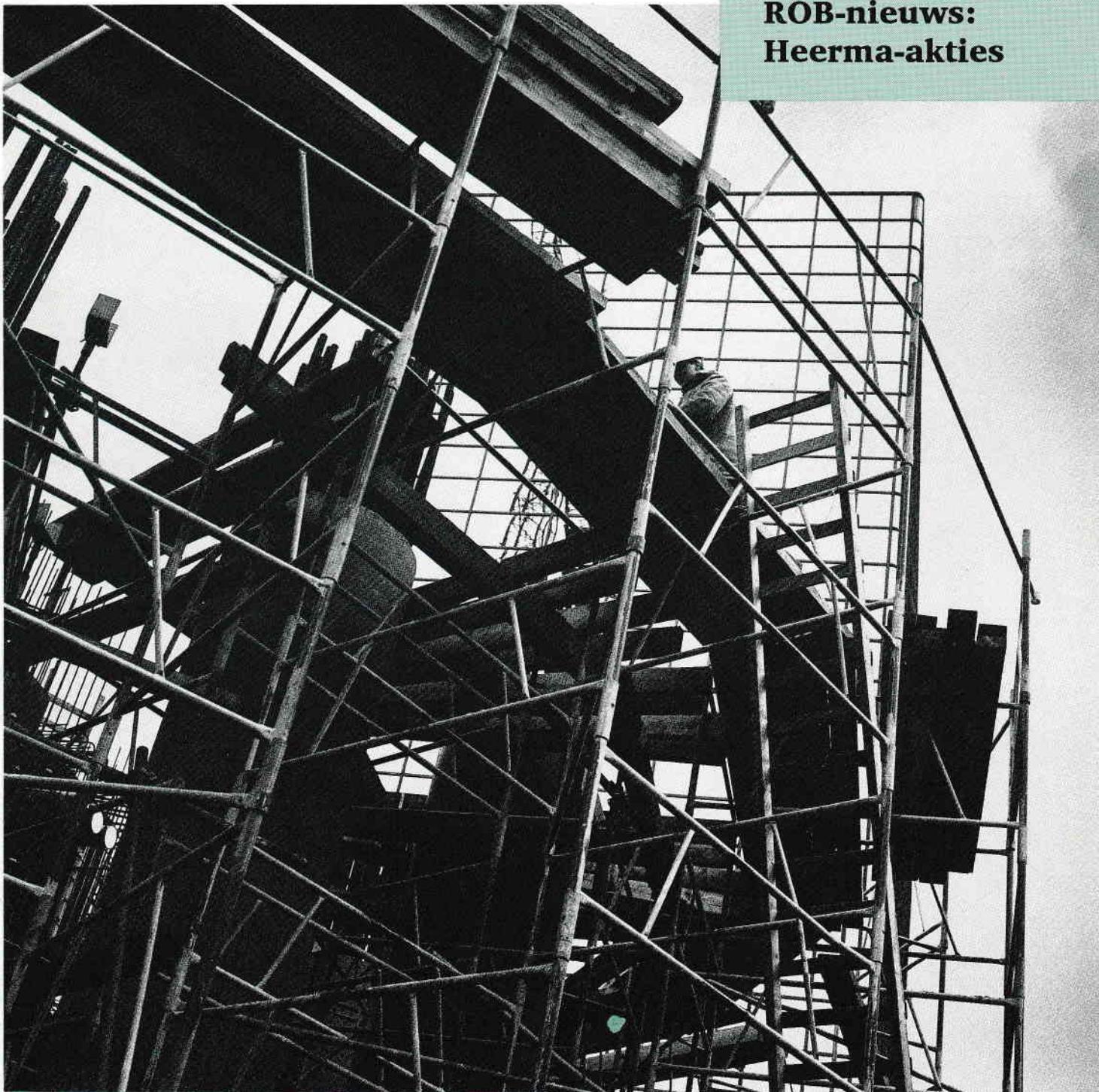

Steiger

Vakblad voor de
Rotterdamse wijken

0

INHOUD:

Vernieuwing van de
stadsvernieuwing

Tippelzone:
overlast versus
grondprijzen

Zuid op z'n Kop

Kunst in de wijk

ROB-nieuws:
Heerma-akties

Van de redactie

Daar ligt 'ie dan: het 0-nummer van STEIGER! Een 'vakblad voor de Rotterdamse wijken' en dus van groot belang voor alle mensen die actief zijn in die wijken. Maar ook van belang voor alle instanties die met de (georganiseerde) bewoners in die wijken te maken hebben: ambtenaren, politieke partijen, woningbouwcorporaties en wat dies meer zij.

De uitgave van een stedelijk blad heeft vanaf de start van het Rio als instituut waar alle bewonersondersteuning bij is ondergebracht, hoog op het wensenlijstje gestaan. En dat was begrijpelijk, want was het eigenlijk niet gek dat er in Rotterdam, met z'n uitgebreide staat van dienst wat betreft bewonersorganisaties en de sterke betrokkenheid van die organisaties op het stedelijk beleid, er geen stedelijk blad was? STEIGER wil verslag doen van de ervaringen in de wijken, wil de meningsvorming op wijk en stedelijk nivo verder stimuleren en een bijdrage leveren aan de versterking van de positie van de bewoners(organisaties).

De artikelen in dit nummer geven een beeld van het brede scala van onderwerpen dat wij aan de orde willen stellen. Natuurlijk zal de stadsvernieuwing regelmatig aan de orde komen: het is nog steeds een activiteit die veel wijken in haar greep houdt. Maar daar zullen we ons zeker niet toe beperken. Activiteiten op het moeizame veld van de werkgelegenheid zullen evenzeer de aandacht krijgen, als ook de vele manieren waarop in de stad gewerkt wordt aan het beheer van de woon- en leefomgeving. Naast informatieve en opiniërende artikelen zal de methodiek van de bewonersondersteuning ook z'n plaats krijgen, zoals in dit nummer in het artikel over 'de tent in de wijk'.

Het spreekt voor zich dat in zo'n stedelijk blad ook ruimte wordt geboden aan het ROB (Rotterdams Overleg Bewonersorganisaties) om kennis te geven van hun activiteiten. De betreffende pagina's zullen een vast en zelfstandig onderdeel vormen van STEIGER met eigen inhoudelijke verantwoordelijkheid.

Wij hopen dat STEIGER gebruikt wordt, als hulpmiddel bij de bouw aan 'Het Nieuwe Rotterdam', waarin de woon- en leefomstandigheden van alle Rotterdammers centraal staan. Dat het een aanlegsteiger zal zijn voor wijken om ervaringen uit te wisselen en met elkaar te diskussiëren. En dat daarbij geen blad voor de mond genomen wordt: van STEIGER mag best eens iemand gaan steigeren!

Kolofon

STEIGER stelt zich ten doel de uitwisseling van ervaringen in de Rotterdamse wijken te bevorderen, een bijdrage te leveren aan de meningsvorming en het gemeentelijk- en rijk beleid, voor zover van invloed op de woon- en leefomstandigheden in de wijken, kritisch te volgen.

STEIGER is een uitgave van het Rotterdamse instituut bewonersondersteuning (Rio), Kortenaerstraat 1, 3012 VB Rotterdam, tel.010-4110333 en verschijnt 8x per jaar.

Abonnementen:

De abonnementsprijs bedraagt F.25,- per jaar. Voor bewonersorganisaties in Rotterdam geldt een gereduceerd tarief. Het abonnement wordt voor de duur van één kalenderjaar aangegaan. Zonder schriftelijke opzegging vóór 1 januari wordt het abonnement automatisch met 1 jaar verlengd.

Copyright tekst en illustratie- materiaal:

Teksten kunnen geciteerd worden wanneer de bron vermeld wordt en uitsluitend na mondeling toestemming van het Rio. Het is niet toegestaan tekeningen of foto's uit dit blad geheel of gedeeltelijk over te nemen, zonder schriftelijke toestemming van het Rio.

Redactie:

Peter Berntsens, Erik Lindenburg, André Ouwehand (eindredactie), Anne van Veenen.

Redactiesekretariaat:

Jacqueline Suykerbuyk

Medewerkers aan dit nummer:

Vincent Florijn, Rob Hagens, Robert van der Wouden en Robert B. P. van Weperen (dtp-produktie).

Foto's:

Lies Jacobs (omslag en pag. 3,4,7,8 en 10), Vincent Florijn (pag. 5), Louis Larijsen (pag. 6), André Ouwehand (pag. 11, 12, 13 en 15).

Basis-layout: Erik Prinsen (Hard Werken)

Steiger

INHOUD:

Witte vlekken	3
Tent in de wijk	5
Wijkontwikkelingsmaatschappij	6
Tippelzone	8
Zuid op z'n kop	10
Kunst in Noord	11
Heerma-akties: verzet groeit	12
Kort nieuws	14

vernieuwing van de stadsvernieuwing

Witte vlekken

“Vernieuwing van de stadsvernieuwing”, een prachtig uitgegeven nota in een wat onhandige cassette. Opgeklopte lucht? Dat zeker niet, het beleid wordt op veel punten helder uiteen gezet. Een grote

koersverandering? Vermeulen zegt van niet, hij legt de nadruk op de beoogde aansluiting bij ‘Het Nieuwe Rotterdam’ “We willen voorkomen dat oude wijken stadsvernieuwingseilanden in Rotterdam worden. We willen meer samenhang en daardoor nog betere resultaten”.

Maar juist op het punt van de sociale samenhang van de stad vertoont de nota grote witte vlekken.

Positieve zaken

De nota Vernieuwing van de stadsvernieuwing geeft een samenhangend overzicht van het stadsvernieuwingsbeleid zoals dat nu wordt voorgesteld. Naast beleid dat al langer geleden is vastgesteld, bevat de nota ook nieuwe beleidsuitspraken die nu, door de aanvaarding van de nota door de raad, zijn vastgelegd.

De uitspraken die worden gedaan over de aanpak van het beheer zijn zonder meer positief te noemen. De gemeente blijft de zorg voor de vernieuwde wijken als een belangrijke taak van haar zelf beschouwen. De eisen die door het R.O.B. (Rotterdams Overleg Bewonersorganisaties) naar voren zijn gebracht, zijn in belangrijke mate overgenomen.

Ook de voorgestelde afbouw van de projektorganisatie in de stadsvernieuwingswijken biedt mogelijkheden om tot een zorgvuldige afronding te komen. De gemeente stelt echter duidelijk in de nota dat ze niet 100% van alle woningen op de reeds jaren beproefde manier zal aanpakken. Ook de aanpak van de 3e ringswijken en de na-oorlogse wijken heeft een plaats gekregen binnen het gemeentelijk beleid.

Dat alle wijken nu genoemd worden wil niet zeggen dat iedereen die in die wijken woont of werkt gelukkig zal zijn met het voor die wijken geformuleerde beleid.

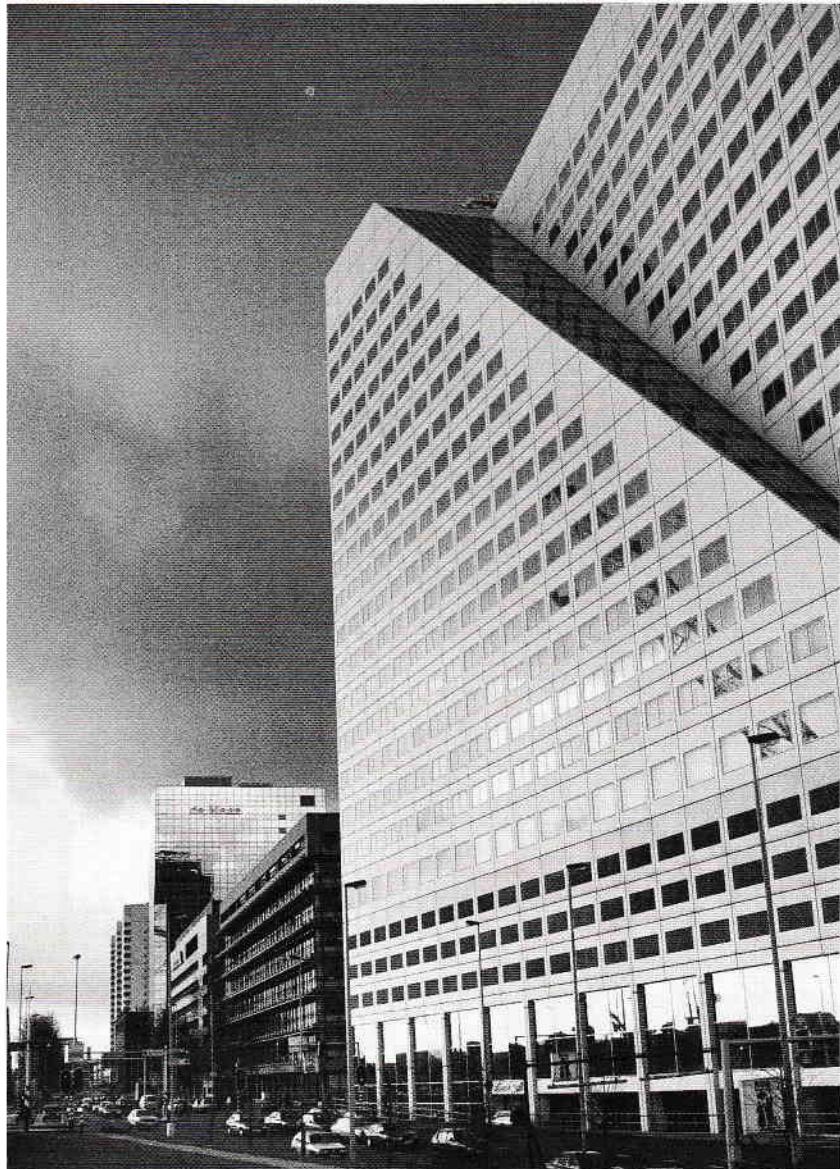
Meer invloed verhuurders

Het is duidelijk dat de gangbare aanpak uit de 1e ring niet in alle ringen zal worden toegepast. Maar wat er nu wel gaat gebeuren is sterk afhankelijk van de invulling van bepaalde begrippen en van van partikuliere verhuurders en korporaties. In de nota wordt gesteld dat zij een belangrijke plaats zullen krijgen in de aanpak en het beheer van de 3e ring en de

na-oorlogse wijken. Maar nergens wordt vermeld welke eisen de gemeente aan hen stelt en welke (dwang-) middelen de gemeente kan inzetten om de verhuurders eventueel bij te sturen. Een verdere verzelfstandiging van de korporaties met meer bevoegdheden voor hen wordt ook op rijksniveau sterk aangehangen. In dat opzicht is het konvenant dat in het CORS (Coalitie Overleg Rotterdamse Stadsvernieuwing) is afgesloten over de positie van de korporaties in de projectgroepen van belang. Maar daar is niet alles in geregeld. Korporaties zijn niet via hun statuten verplicht om binnen het wijkoverleg beheer over hun onderhoudsplannen te praten. Ook de posities van bewoners, gemeente en korporaties in de na-oorlogse wijken zijn nog nauwelijks uitgewerkt.

Het Nieuwe Rotterdam staat bijna dagelijks in de schijnwerpers. Er worden zelfs weer posters van de stad met ingetekende futuristische hoogbouw aangeboden. Die posters hangen niet alleen aan de muur bij schooljongegetjes met naïeve toekomstdromen: beleidsambtenaren en bewonersondersteuners sieren er hun kamers mee. Maar die foto's zijn vrijwel allemaal op hetzelfde punt genomen: met de Maasboulevard of de Coolsingel erop. De stadsvernieuwing was jarenlang het uthangbord van Rotterdam, dat is duidelijk veranderd. Het Nieuwe Rotterdam toont zich door het World Trade Center op het beursgebouw of door Peper die weer een paal voor een kantoorkolos slaat. De stadsvernieuwing leek even zoek de nota ‘Vernieuwing van de stadsvernieuwing’ moest daar verandering in brengen. Is dat gelukt?

‘Het Nieuwe Rotterdam’

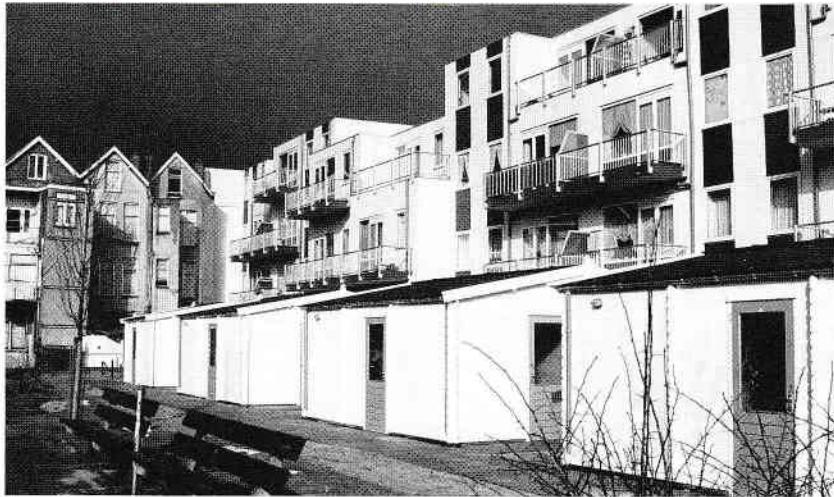
Witte vlekken of gebreken?

Naast onduidelijkheden komen we enkele belangrijke zaken niet of nauwelijks tegen in de nota.

Witte vlekken zou je het kunnen noemen, of gemiste kansen, maar dat is eigenlijk veel te zacht uitgedrukt. Het is gewoon een gebrek dat de gemeente Rotterdam in een omvattende beleidsnota over de stadsvernieuwing praktisch geheel voorbij gaat aan de woonlastenproblematiek.

Te meer is dat een gebrek omdat er een duidelijke relatie is tussen de stadsvernieuwing-aanpak en de toename van de woonlastenproblemen. Natuurlijk is het noodzakelijk dat de oude en slechte woningvoorraad wordt aangepakt. Maar bijna elke aanpak leidt tot een huurverhoging. Het aantal goedkope woningen in de stad neemt door de stadsvernieuwing niet toe maar af. Gelijktijdig erkent de gemeente dat er grote groepen zijn waarvoor de huidige stadsvernieuwingssprodukten te duur zijn: nog steeds zijn er veel bewoners die bij de naderende stadsvernieuwing naar nog niet verbeterde woningen verhuizen omdat de woonlasten daarvan lager zijn. En ook is bekend dat veel huurders van nieuwbouw en hoog-nivo-renovatie met een groot woonlastenprobleem zitten. Een uitvoerige beschouwing over dit probleem zou in de nota dan ook niet mogen hebben ontbroken. In de nota vind je niets terug van de argumenten en de konklusies van een werkgroep van het CORS om te komen tot een woonlastenfonds voor zowel nieuwbouw als hoog-nivo-renovatie. Nu staat er alleen in een korte alinea aangegeven dat er een woonlastenfonds komt voor de hoog-nivo-renovatie. Daarmee wordt de woonlastenproblematiek afgedaan.

Hoognivo-renovatie in het Oude Noorden

Bouwen voor de stad'

Jarenlang is het Rotterdamse stadsvernieuwing beleid gebaseerd op de uitgangspunten 'bouwen voor de buurt' en '100% sociale woningbouw'. Toegegeven, dat leidde misschien wel eens tot verstarring. De bewoners die graag een goedkope koopwoning zouden willen hebben waren verplicht elders hun heil te zoeken. Hetzelfde geldt voor het beperkte aantal bewoners met een zo hoog inkomen dat zij geen recht hebben op een woningwet-

woning: zij waren aangewezen op het centrum of de buitenwijken. In de nota wordt gesteld dat bezien moet worden op welke locaties bouwen door de marktsektor (duurdere huurwoningen van beleggers of Koopwoningen) mogelijk is.

Met de introductie van de slogan 'bouwen voor de buurt en stad' lijkt het dat er alleen maar iets toegevoegd wordt aan het uitgangspunt 'bouwen voor de buurt'. Zo simpel is het echter niet. Ten eerste komt de vraag op wie beslist of een bepaalde lokatie bestemd moet worden voor sociale woningbouw of voor duurdere huur- of koopwoningen. De zeggen-schap van de projectgroep wordt aangetast. Ten tweede doemt de vraag op wat de positie is van de bewoners(organisatie) bij zo'n project. Zijn beleggers en projektontwikkelaars ook voor hen aanspreekbaar? En als blijkt dat veel van de huidige bewoners van de buurt liever naar elders verhuizen, voor wie ben je dan eigenlijk bezig? Misschien was de duidelijkheid van '100% sociale woningbouw' wel wat verstarrend, maar wat het nieuwe beleid inhoudt is nog niet helder.

Veel vragen

Duidelijk is dat de nota een momentopname geeft. Er moet nog veel uitgewerkt worden. Dat benadrukte Vermeulen ook op de diskussieavond die door het Rio en het ROB werd georganiseerd. Hij gaf toe dat de nota geen antwoord bevatte op de vraag aan welke woningen kwa huurnivo nu behoeft en of met het voorgestelde programma daar aan tegemoet wordt gekomen. En ook op tal van andere punten dienen er nog zaken uitgezocht worden.

Nog heel wat huiswerk te doen dus, maar dat geldt ook voor de bewonersorganisaties. De nota roept ook voor hen veel vragen op:

* voor wie bouw je?

* help je met de woningen die je bouwt ook de laagste inkomensgroepen?

* hoe moet je je opstellen tegenover koopwoningen en duurdere huurwoningen?

* is de huidige organisatievorm van de bewonersorganisatie wel de meest geschikte?

Bij het laatste gaat het dan met name om de vraag of een politiek en aktiegerichte organisatie met centrale eisen voor de gehele wijk, ook de beste uitgangspositie biedt als er onderhandeld moet worden met korporaties en als er sprake is van verschillende doelgroepen binnen een wijk. Misschien wordt het wel meer noodzakelijk om enerzijds de organisatie op kompleksnivo te versterken en anderzijds wijkgrenzenoverstijgende samenwerkingsverbanden op te zetten per verhuurder. Alhoewel de vormgeving van de nota van Vermeulen iets definitiefs en standbeeldachtigs uitstraalt, lijkt het van belang om er een andere status aan toe te kennen. Die van diskussie-nota, een kristallisatiepunt om het beleid weer eens goed te bespreken. De gemeenteraad mag de nota dan inmiddels vastgesteld hebben, dat let de bewonersorganisaties niet om er op hun eigen wijze mee om te gaan. A.O.

sfeer in de flats is opgeruimder **Tent in de wijk!**

Het Rode Neuzencirkus, Lady Come-die, Familie Teixera, De Verschrikkelijke Mendozies, Theatergroep de Zwar-te Hand, Het Groot Niet Te Vermijden Dansorkest, en nog veel meer, ze waren allemaal het afgelopen najaar in de Tent van het Rotterdamse Volks-theater. En te midden van dat alles "Rotterdam worstelt met het vuil", een tragisch-komisch spektakel van het Volks-theater. De tent stond in Alexanderpolder, Cool, Middelland, Charlois Zuid-wijk, Oud Mathenesse en Hoogvliet. Een verslag uit Alexanderpolder.

ERA-flats

Plaats van handeling, de vier dertien verdiepingen hoge ERA flats in de Alexanderpolder. Geïsoleerd liggend in, het binnenkort vol te bouwen, polderlandschap van Prinsenland. Rond 1983/1984 ontstonden er problemen. Slecht beheer, een onzorgvuldige toewijzing en een kakkerlakkenplaat hadden een zorgwekkende leegstand tot gevolg. De bewonerscommissie van de huurdersvereniging ging met de Maatschappij voor Volkswoningen in de slag. Het resultaat was een werkoverleg tussen bewoners en beheerder. Het accent lag op technische ingrepen en vandalisme-onderhoud. Een extra schilderbuurt en beter schoonmaakwerk moesten het woonklimaat verbeteren. Daarnaast werden bij Woonruimtezaken bredere toewijzingsregels afdwongen. Een en ander was succesvol: de leegstand werd opgeheven. Toch was er bij veel mensen nog een desinteresse in de woonomgeving.

Om verder te werken was er meer nodig: meer contact met bewoners en meer contacten van bewoners onderling. Er moest een sfeer van vernieuwing ontstaan. Meer nieuwe mensen moesten aan de woonomgeving gaan werken, met als prioriteiten de gemeenschappelijke tuin, openbaar groen en sociale veiligheid.

Naar de bewoners toe

Bewonersvergaderingen in kerkzaaltjes trokken wel een deel van de bewoners, maar niet alle groepen. We moesten naar de bewoners toe. Proberen zoveel mogelijk mensen op eigen wijze aan te spreken. Een feest met de Tent van het Rotterdamse Volkstheater leek een goede nieuwe ingang. We kozen voor een brede opzet.

Er moesten zakelijke punten aan de orde komen. Zoals het presenteren en toetsen van het programma van eisen van de bewonersgroep voor de aanpak van het beheer. En er moes-

ten ook leuke dingen gebeuren voor alle leeftijdsgroepen. De Tent zou een weekend lang het centrale punt zijn waar alles zou plaats vinden.

Opbouw van de Tent tussen de ERA-flats.

Vergadering en theater

Op vrijdag werd de Tent opgezet om 's avonds onderdak te geven aan de bewonersvergadering. De bewoners konden flink hun hart luchten. Duidelijke knelpunten waren kakkerlakken en de schoonmaak activiteiten. In de pauze van de vergadering werd de theaterproductie van het Rotterdamse Volkstheater "Rotterdam worstelt met het vuil" gespeeld. Na de pauze werden afspraken gemaakt over het programma van eisen - de komst van een huismeester zonder huurverhoging en het veranderen van de ingang van één van de vier flats als experiment- en de klachten die naar voren kwamen: de ROTEB kon gebeld worden om de kakkerlakken te bestrijden, voor rekening van de Maatschappij.

Het schoonmaakbedrijf zou goed in de gaten gehouden worden en bij nalatigheden in het werk wordt het contract opgezegd. Een flink aantal bewoners melde zich aan om voor het maken van een plan voor verbeteringen in de woonomgeving.

Kinderactiviteiten

Zaterdag was gereserveerd voor kinderen. Paalklimmen en zaklopen en een playbackshow. Met enthousiaste deelnemers en heel, heel veel publiek. Na deze Hennie Huisman imitatie was het hoorspel van de Jan Bijl school aan de beurt. Op school hadden de kinderen een middag aan het onderwerp vuil

Wijkont

besteed. Na een kringgesprek werden er tekeningen en opstellen over vuil gemaakt. In de tent werd met de kinderen een hoorspel gemaakt, n.a.v. de opstellen. Een zeer geslaagd project waar kinderen en school tevreden over waren. De avond werd gevuld met dansmuziek voor jong en oud.

Zeskamp

's Zondags werd een zeskamp gehouden tussen teams van de vier flats, met als inzet de "Leo-Dumee-trofee". Het was fantastisch weer en de zeephelling was een groot succes. De tribunes van de Tent stonden langs de arena. Flatbewoners zaten op het balkon aan te moedigen, anderen kwamen met tuinmeubels naar beneden en zochten een plaatsje in de zon. Een perfekte sfeer en de strijd was eerlijk maar fanatiek.

Na de prijsuitreiking trad in de tent de Steelband "Flash Tropical Steel" op. Flash woont zelf in een van de ERA-flats. Dansend op "buurmans" swingende muziek werd het weekend door een heel divers publiek uitgeluid.

Kinderen in de Tent, zo als hier in Oud-Mathenesse

Tent was goede keus

De bewoners zijn bezig met de voorbereidingen van het volgend ERA-feest. De sfeer in de flats is nu opgeruimder. Bewoners spreken elkaar makkelijker aan en de plaquettes in de hal van de flat maken duidelijk dat dit jaar in de zeskamp revanche genomen moet worden. De groengroep heeft een herinrichtingsplan voor de woonomgeving gemaakt.

Kortom: het weekend met de Tent heeft een zeer duidelijk vervolg gekregen. Het was een goede keus.

De tent is een plek waar een ieder zich thuisvoelt. Het biedt een podium waarop toneel, muziek en actie kunnen samengaan. Het is een sfeermaker van jewelste en een publieks- en publiciteitstrekker pur sang.

Vincent Florijn.

In de schaduw van grootschalige ontwikkelingsprojecten in onze stad wordt een idee uitgebroed om ook op kleinere schaal te geraken tot productieve combinaties van publieke en private sektor.

Een gemeenschappelijk aanpak van de ondernemers, gemeente (en bewoners) op wijknivo. Als middel voor de aanpak wordt de wijkontwikkelingsmaatschappij (W.O.M.) voorgesteld.

Hoe haalbaar is de W.O.M.? En wordt het wel een goede broedplaats voor nieuwe initiatieven?

Opzet

Begin '89 bracht het adviesburo Seinpost rapport uit over de opzet van een Wijkontwikkelingsmaatschappij. Het advies werd in opdracht van het gemeentebestuur opgesteld onder toezicht oog van een begeleidingscommissie vanuit economische zaken, dienst midden- en kleinbedrijf, grondbedrijf en de projectorganisatie voor de stadsvernieuwing. De W.O.M. zou zelf de ontwikkeling van projecten of ondernemingen moeten stimuleren die werken op economische basis, een bijdrage leveren aan het voorzieningennivo in de wijk en de vermindering van de werkloosheid en gebaseerd zijn op samenwerking van publieke en private partijen (zeg maar: gemeente en ondernemers). De W.O.M. adviseert t.a.v. de opzet van door derden aangedragen projecten en toetst deze op haalbaarheid. Voorwaarde voor akteptatie als "W.O.M.-project" vormt een deelname door de private sektor van in de regel 50% met een minimum van 25%. De W.O.M. zou zelf een vermogen ter beschikking moeten hebben (start-kapitaal 3 miljoen) om financieel in projecten te kunnen participeren.

Belangrijke functie van de W.O.M. is verder de koördinatie bij het ontwikkelen van geakteerde projecten. In het rapport wordt voorgesteld de W.O.M. niet op te zetten als een ambtelijke dienst, maar als onderneming waarin wordt geactiveerd door de gemeente, Kamer van Koophandel, banken en beleggers. De laatste gaven overigens te kennen meer geïnteresseerd te zijn in participatie in concrete projecten dan in de W.O.M. als organisatie.

Projekten

Stimuleren, ontwikkelen, koördineren van projecten, het klinkt allemaal prachtig maar wat moet je daar nu voor projecten bij voorstellen?

wikkellingsmaatschappij

haalbaar of niet ?

In het advies worden verschillende soorten genoemd.

- * Revitalisering van winkelgebieden, denk aan de Noorderboulevard, de Nieuwe Binnenweg, West Kruiskade, Zuiderboulevard enz.
- * Buurtrevitalisering: projecten die "plekversterkend" zijn voor niet optimaal gebruikte locaties in de wijk. Als voorbeelden worden Deli-plein (horeca en rekreative ontwikkeling, zie het kader) Oostplein (horeca) en Oleanderbuurt (bedrijvigheid en voorzieningen voor etnische groepen) genoemd.
- * Accomodaties voor bedrijven, kunst of rekreatie, voor zover daarin niet wordt voorzien door bedrijfsverzamelgebouwen.
- * Wijkbedrijvenplannen: initiatieven vanuit wijken die de stimulering van bedrijvigheid en werkgelegenheid tot doel hebben, vaak naar aanleiding van stadsvernieuwingssingen.
- * Eigen initiatieven van de W.O.M. ten aanzien van werk en scholing en met name werkvaringsprojecten bij bedrijven, in aanvulling op de Stichting Rotterdam Werkt die zich beperkt tot de kollektieve sektor.
- * Naast deze positief genoemde projecten werden ook voorbeelden genoemd die niet haalbaar zouden zijn, zoals het Van Meekerenpand in Crooswijk. Dit pand zou volgens een voorstel uit de wijk geschikt moeten worden gemaakt voor huisvesting en werkruimten.

Eerste reactie

In een besprekking van het voorstel met vertegenwoordigers van zo'n 10 bewonersorganisaties en Seinpost bleek bij de wijken voorschijn een afwachttende opstelling. Het gevaar werd gesigneerd dat commerciële partijen via de WOM met belastinggeld de krenten uit de pap halen. Welke commercieel interessante projecten zijn mogelijk in oude wijken met weinig koopkracht? Is het via de WOM wel mogelijk om goedkope bedrijfs- en winkelruimte te realiseren?

Als interessante initiatieven voor de wijken werd het ontwikkelen van markthallen genoemd en het samenbrengen van tweede handswinkels in diverse branches in zijstraten van grote winkelstraten. De huurprijs zou dan gekoppeld moeten worden aan de omzet. Ook werd het gevaar gesigneerd dat de WOM een nieuw extra loket wordt. Crooswijk had dat gevoel gekregen n.a.v. het Van Meekerenpand. Gekonstaterd werd verder dat de invloed van de politiek -slechts het benoemen van enkele commissarissen- op het beleid van de WOM gering is en van bewonersorganisaties nihil. Alleen door het kopen van een

Deli-plein

Op Katendrecht wordt al een aantal jaren gepoogd nieuwe bedrijvigheid te stimuleren. In samenwerking met het Grondbedrijf zijn al twee bedrijfsverzamelgebouwen gerealiseerd voor kleine bedrijven. Nu wordt er veel aandacht besteed aan de renovatie van het Deli-plein, dat in de loop van 1989 opnieuw tot bloei moet komen met de bestaande maar vooral ook met nieuwe horecabedrijven. In totaal gaat het om ca. 25 bedrijfsruimten. Om dit plan tot een succes te maken, is het niet alleen nodig de bedrijfsruimten te beheren en toe te wijzen aan ondernemers, maar vooral ook activiteiten te organiseren en publiek te trekken.

Met een dergelijke aanpak hebben de traditionele beheerders geen ervaring. De moeizame ontwikkeling van het Deli-plein vormde voor de OWG (Onze Woon Gemeenschap) één van de hoofdargumenten om alle inpandige bedrijfsruimten op Katendrecht aan het Grondbedrijf over te dragen. Het Grondbedrijf wil het wel aanpakken, maar weet het ook niet zo goed. Overleg met diverse professionele instellingen heeft uitgewezen dat in dat circuit nauwelijks kennis en ervaring bestaat m.b.t. dergelijke projecten.

De WOM zou de aanpak van dit soort projecten moeten stimuleren en begeleiden. Aansluitend op het Deli-plein-plein is inmiddels een veerpont-verbinding met de Rechter Maasoever ingesteld als werkgelegenheidsproject. Het Museum Katendrecht wordt momenteel als werkloosheidsproject uitgevoerd. Terwijl deze plannen lange tijd alle schijn tegen zich hebben gehad vanwege het geïsoleerde karakter van Katendrecht, is die situatie met de plannen voor de "Kop van Zuid" veranderd.

aandeel in de WOM zouden bewonersorganisaties een vinger in de pap kunnen krijgen.

Stien Weygertse en Janny Hack (Crooswijk) kwamen tot de conclusie dat de WOM niet hoeft: "Er gaan ondertussen miljoenen naar allerlei organisaties, maar hoeveel mensen krijgen daardoor werk? Je kunt het geld beter besteden aan uitzendburo's."

Richting?

Wat voegt de WOM nu toe ten opzichte van de activiteiten van andere instanties?

De ideeëvorming lijkt ergens halverwege te blijven steken. Het concept leunt sterk aan tegen het werkingsgebied van Grondbedrijf, DMK en PCC. Slechts een toegevoegde waarde voor verplaatsingen van winkels en bedrijven in de stadsvernieuwing, hergebruik van ge-

bouwen en herinrichting van terreinen lijkt het resultaat te zijn. In het rapport staat de constatering dat bij de huidige activiteiten te veel de gebouwen centraal staan. Door de stadsvernieuwing moeten gebouwen gesloopt worden en bedrijven verplaatst en anderszins komen er gebouwen leeg. Te weinig wordt er nu gelet op de mensen en activiteiten. Er wordt gekonstateerd dat het startpunt van de WOM daar moet liggen: de behoeften aan voorzieningen voor een wijk, een scholingscentrum, faciliteiten voor starters enz., en niet een gebouw dat leeg staat en dat moet worden gebruikt. Initiatieven voor activiteiten dus die omgezet kunnen worden in een bedrijfsmatige opzet, waarbij over het algemeen niet huisvesting het grootste knelpunt vormt maar een goed bedrijfsplan.

Het is van belang dat deze constatering ook bij de uitwerking centraal staat. Programma-

punten voor de WOM die uit die optiek voortvloeien, maar in de opzet niet met zoveel woorden teruggekomen zijn: marktonderzoek in de brede zin van het woord (in welke maatschappelijke behoefté wordt onvoldoende voorzien?) en het kweken van ondernemers en ontwikkelaars die oog hebben voor de vraag die er ligt in het grensgebied van informele, kollektieve en commerciële sektor. Een kruisbestuiving van mensen die werken in de commerciële en in de kollektieve sektor kan belangrijk onderdeel van zo'n programma zijn. Dat zou een specifieke kwaliteit zijn die nu nog veel te weinig aan bod komt. Wat weten wij als opbouwwerkers en volkshuisvester per slot van rekening van "achtergestelde leidingen" en "risikodragend kapitaal"?

Ondernemers gevraagd kortom!

A.v.V.

Grijze grauwe wolken drijven langzaam over een troosteloze G.J. de Jonghweg. De GEB-toren lijkt een eenzame wachter in de nacht. Niets wijst erop dat hier de tippelzone van Rotterdam is gelegen. Slechts twee witte lijnen op het trottoir en een lijn met een witte T op de lantaarnpalen geven aan dat hier sprake is van een gedoogzone. Wie wil er in godsnaam

grondprijs lijkt beslissend **Tippelzone**

Donderdagavond, 12 januari om kwart voor acht, sloot met een zucht burgemeester Bram Peper het agenda-punt evaluatie tippelzone G.J. de Jonghweg af. Het voorstel van wethouder Henderson om de huidige zone definitief te maken was van tafel, een onderzoek naar andere locaties zou binnen een half jaar op tafel liggen. Dat had de wethouder de leden van de raadscommissie Algemene Bestuurszaken toegezegd. Maar heeft hij dat al niet eens eerder toegezegd? Zijn er wel alternatieve locaties? En is de Ge-

meente wel bereid serieus te zoeken? De grote vraag het komend half jaar zal zijn: wat is de tippelzone Rotterdam financieel waard en welke dienst delft het onderspit bij de strijd om prostitutievrije locaties?

Straatprostitutie verjaagd

Iedere havenstad heeft wel een uitgaanswijk of havenkwartier waar duistere kroegen en dames van lichte zeden het getolereerde straatbeeld vormen. In Rotterdam was dat Katendrecht. Was, want aan het begin van de jaren zeventig werden de prostitutie en harde horeca door de bewoners van de Kaap verdre-

ven. De prostitutie-handel verplaatste zich naar het centrum en het westen van de stad. Nergens gewenst en overal verdreven leidden vele prostituees een semi-nomadisch bestaan. Van Coolsingel tot aan de Schie kwamen buurtbewoners massaal in het geweer tegen de -mede door de explosieve toename van het gebruik van het verdovende middelen onder de prostituees- groeiende overlast. De raamprostitutie verdween, het beeld van de Rotterdamse prostitutie werd de straathoer met de sexhotels en de autosex. De geest was uit de fles en zou daar niet meer in terugkeren.

In 1983 besloot het College van Burgemeester en Wethouders in 1983, buiten alles en iedereen om, een gemeentelijke gedoogzone voor straatprostitutie op de G.J. de Jonghweg in te stellen. De gedoogzone, in de volksmond al snel tippelzone genoemd, was direct gelegen aan de rand van de wijk Middelland.

Middelland: wijk van de rekening

Het bleef niet bij de G.J. de Jonghweg: waar getippeld wordt, wordt uitgegaan: de harde horeca kwam op de Nieuwe Binnenweg en de sex-hotels en nachtclubs op de aangrenzende 's-Gravendijkwal, de Heemraadssingel en de Claes de Vrieslaan. Het tippelen breidde zich uit naar de Rochussenstraat, Heemraadssingel en Claes de Vrieslaan.

In het begin van de jaren tachtig werd ook in Middelland op grote schaal begonnen aan de stadsvernieuwing. Met name in Middelland-Zuid was dat hard nodig. Door sloop/nieuwbouwplannen kwamen hele straten met dichtgetimmerde panden te staan, vaak vele jaren lang. Bewoners verhuisden zodra ze de kans kregen naar elders. Middelland-Zuid werd een vrijplaats voor tippelarij en herioneer-handel.

Gedoogzone aangevochten

Boos over het gemeentebesluit besloot een vijftigtal bewoners naar de rechter te stappen. Zij tekenden bezwaar aan tegen het instellen van de zone. De kantonrechter deelde hun bezwaren echter niet, waarop de aanklagers besloten in hoger beroep te gaan. Dat was twee jaar geleden. Sindsdien loopt het hoger beroep bij het Hoger Gerechtshof in Den Haag. Vlak voor de evaluatie dit jaar wilde het hof van de betrokkenen uitleg over de huidige situatie rondom de zone en wilde zij weten wat de gemeente van plan was met de G.J. de Jongweg. Wat de gemeente wilde bleek spoedig.

Een alternatieve locatie gevonden?

Donderdag 12 januari jl. werd voor de vierde keer door de raadscommissie Algemene Bestuurszaken het experiment gedoogzone behandeld. Wethouder Henderson wilde af van de jaarlijkse evaluatie. Bij gebrek aan beter stelde hij voor de zone op de G.J. de Jonghweg definitief te maken. Dit leek wel heel merkwaardig omdat er voor de eerste keer bij de evaluatiestukken een voorstel was voor een andere lokatie. De stuurgroep Boog stel-

de de St. Jobsweg voor als alternatief (zie kantlijn). Deze stuurgroep was een uitvloeisel van een onderzoek van de St. Boog naar het functioneren van de tippelzone.

Het nieuwe Rotterdam in het geding?

Het voornemen van Henderson sloeg in als een bom bij de stadsvernieuwers van Rotterdam 1990. Wethouder Vermeulen heeft immers grootse plannen met het gebied rond de GEB-toren waar de tippelzone nu ligt. Hij wil daar hand in hand met projektontwikkelaars iets moois bouwen voor de gegoede Rotterdammer. Een definitieve tippelzone op die plek zou die samenwerking wel eens ernstig in gevaar kunnen brengen. Daags voor de vergadering uitte hij dan ook via Radio Rijnmond zijn ongenoegen over het voornemen van zijn collega. Een steuntje in de rug van Middelland.

Tijdens de commissievergadering bleken de adviezen van de gemeentelijke diensten Stadsontwikkeling en de DROS niet eensluidend te zijn. Stadsontwikkeling kantte zich namelijk tegen het alternatief aan de St. Jobsweg omdat zij voor die lokatie mooie plannen hebben. De raadsleden raakten verward. Daarop zegde de wethouder hen toe om over een half jaar met een rapportage te komen over alternatieve locaties waarbij ook nader ingegaan zal worden op de St. Jobsweg. Op verzoek zegde hij tevens toe extra voorzieningen aan te brengen op de huidige zone en zou de ROTEB extra gelden krijgen om de zone intensiever te kunnen schoonmaken.

Gevecht tussen de diensten

De uitslag van de raadscommissie liet velen met een onbevredigend gevoel achter. De bewoners van Middelland-Zuid omdat de zone niet weg is, de bewonersorganisatie omdat zij het verhaal van het zoeken naar andere locaties al vaker gehoord had, en de St. Boog omdat zij zich gepasseerd voelde.

Een ding was wel duidelijk: vanaf nu wordt het probleem van de straatprostitutie binnenskamers uitgevochten tussen ambtenaren van verschillende diensten.

Sinds het aantreden van mevrouw Bakker als directeur Stadsontwikkeling schiet die dienst haar nieuwe ideeën als pijlen op de stadsvernieuwers af, hoewel niet altijd even gericht. Naast de vraag welke dienst het in Rotterdam voor het zeggen heeft, Stadsontwikkeling of de DROS, zal de grote vraag zijn: wat is het prijskaartje van de G.J. de Jonghweg vergeleken met andere lokaties?

Daarbij zal het niet als eerste gaan om de maatschappelijke prijs die het bestuur van de stad wil betalen of de prijs die bewoners grenzend aan een tippelzone moeten betalen. Het zal een rekensommetje worden over de waarden van lokaties en de opbrengsten van lokaties. Het nieuwe Rotterdam is er in de eerste plaats voor de buitenwacht, maar wie moet er in het nieuwe Rotterdam wonen en hoe wordt het belang van de huidige bewoners meegewogen?

P.B.

Stuurgroep Boog

De stuurgroep Boog bestond uit gebruikers van de zone (prostituees en klanten), enkele buurtbewoners en vertegenwoordigers van gemeentelijke diensten en de onderzoekers. Zij kwamen enige tijd geleden met een profielchets waaraan een goede tippelzone in Rotterdam zou moeten voldoen.

Een zone moet niet in een woonwijk maar wel bij een woonwijk gelegen zijn, moet voldoende ruimte bieden aan de gebruikers van de zone dat wil zeggen er moet een tweebaansweg met parkeerstroken zijn. De zone moet gemakkelijk te bereiken zijn met het openbaar vervoer, en voorzien zijn van redelijke beschutting en veilig voor de prostituees en beheersbaar voor de politie.

Verder dienen op een tippelzone aanwezig te zijn: verlichting, een goede zichtbare klok, minimaal twee telefooncellen, voldoende afvalbakken, laag struikgewas of groen, een aantal horecagelegenheden en opvang mogelijkheden à la de Keet en ook kamers die voor een laag bedrag gehuurd kunnen worden. Tenslotte dient de zone door de politie gekontroleerd te worden en is een politiepost in de directe nabijheid gewenst.

Zuid op z'n kop

Onder de titel 'de Kop van Zuid' moet op een deel van de oude havengebieden van Rotterdam het meest ambitieuze nieuwbouwproject verrijzen van na de oorlog.

Om precies te zijn op het Binnenhaven/Spoorweghavengebied (kortweg BISPO) recht tegenover het huidige centrum. De gebieden zullen verbonden worden door een nieuwe "Coolsingelbrug". Het project 'de Kop' gaat bijna 3 miljard gulden kosten en omvat 3900 woningen en vierhonderd duizend vierkante meter kantoren, bedrijven en andere voorzieningen. Men spreekt wel van een tweede Manhattan. Het project moet een impuls gaan geven aan de opwaardering van de stad als geheel en Zuid in het bijzonder. Revitalisering van de stad

De lokatie voor het ontwikkelingscentrum in het BISPO-gebied.

De bewonersorganisatie Feijenoord/Noordereiland (BOF), rond 1970 ontstaan als een actiegroep die zich verzette tegen de steeds verdergaande verpaupering van de wijk, vindt dat zij er alle belang bij heeft zich met de 'Kop van Zuid' te bemoeien. Zij is er immers bij gebaat dat er een goede wijk als "buur" ontstaat. In de planontwikkeling levert de BOF dan ook een belangrijke bijdrage. Belangrijkste vraag is of de 'gewone' bewoner mee kan profiteren van de nieuwe plannen op het gebied van wonen, werken en rekreen. Vooral omdat de Gemeente zich op lange termijn een ontwikkeling volgens het model van 'Public private partnership' voorstelt. Dat is een dure term voor samenwerking van de 'publieke' en 'private' sektor, zeg maar: gemeente en het bedrijfsleven/beleggers.

De BOF heeft een wel heel ongewone manier gevonden om haar invloed te vergroten binnen het project. Men sloeg zelf aan het ontwikkelen. Gewerkt werd aan de realisering van een 'ontwikkelingscentrum'. Een gebouw met allure. Vast stond al dat er in het BISPO gebied een buurtvoorziening cq. ontmoetingsruimte moest komen voor de 1500 mensen die er inmiddels (in onder andere de Peperklip) wonen. Daarnaast vindt de BOF het belangrijk dat de ambtenaren die voor het gebied werken er ook in werken, zodat je meer invloed op ze kunt uitoefenen.

Jan Robberecht, als opbouwwerker verbonden aan de BOF: "De welzijnsgelden raken op en de stadsvernieuwingspot was ook een beetje leeg dus zijn we zelf een gebouw gaan ontwikkelen. Het moet een bijzondere uitstraling hebben anders komen die ambtenaren er niet naar toe. We dachten aan een groeimodel bestaande uit stapelbare units met een spaceframe (dat is een soort konstuktie-red.) er boven. Een spaceframebouwer uit Delft gaf ons het advies om met een architect te gaan werken. Dat werd het bureau Bakker en Verhoef. We besloten om zelf geld te steken in het plan en er daarna de boer mee op te gaan. Ervaringen met de 'Kop van Zuid'-folder leerden ons dat zo'n plan alleen al op basis van een tekening verkocht werd."

Uiteindelijk kwam er een plan voor een ontwikkelingscentrum bestaande uit pontons met daarop twee kubussen van 13x13x13 meter met een doorzichtige huid en gevatt in een stalen frame. Er werd een prachtige zes kleurenfolder gemaakt met door een reclamebureau geschreven teksten. Het werven kon beginnen.

In juni 1988 werd het plan in hoofdlijn gepresenteerd via een campagne. Jan: "Wie we zeker mee moeten hebben is Stadsontwikkeling, want dat projektburo moet er in komen. Directeur Riek Bakker is al wild enthousiast evenals wethouder Laan, die zei: 'Mensen, een schitterend idee!'. Ook potentiële huurders als woningbouwcorporatie, woonruimtezaken en het grondbedrijf zijn geïnteresseerd. Uiteindelijk moet deze laatste de opdrachtgever worden. De exploitatiecijfers zijn gunstig. Dit komt voor een groot deel door het feit dat er niet gefundeerd hoeft te worden. We gaan er van uit dat we de pontons kunnen ritselen. Voor de term Ontwikkelingscentrum hebben we gekozen omdat het een functie moet gaan vervullen in de ontwikkeling van het gebied maar ook om niet in de welzijnssfeer te vallen. Men moet niet denken 'Daar heb je die softies weer'. Ditmaal wachten we niet af maar hebben we zelf de eerste stap gezet. Het is een vorm van een poot aan de grond krijgen in de ontwikkeling van de 'Kop van Zuid'.

Uit de Wijken

Je kan je natuurlijk ook volledig tegen de ontwikkeling verklaren maar dan is je invloed nihil. Dan krijg je echt een woonwijk met gouden randjes en daarachter een getto".

'Londense situaties' noemt Jan dat.

"De kans bestaat natuurlijk", gaat hij verder, "dat je verschrikkelijk gebruikt wordt. Maar er is een aantal ontwikkelingen gaande waar we veel aan hebben. De verbinding via het openbaar vervoer wordt veel beter. Feijenoord en het BISPO-gebied liggen verschrikkelijk afgelegen. Er zijn plannen om over de nieuw te bouwen Coolsingelbrug ook een tram te laten rijden. Ook komt er een metrostation op het Noordereiland. Eindelijk is er weer de kans dat er een middelbare school terug komt in dit gebied. Winkeliers kunnen er

ook beter van worden. Het winkelbestand is tanende. Het blijft een gok maar volgens mij moet je er wel bij zitten."

De woningen van het project 'Kop van Zuid' zullen voor een gedeelte in de vrije sector zitten en de rest moet sociale woningbouw worden. Daarnaast zie je de tendens bij de Gemeente Rotterdam om de private sfeer in te duiken bij het realiseren van woningen.

Jan: "We moeten daarnaar als bewonersorganisaties ook meer gaan kijken. Als de staat het geld niet bij de bedrijven weghaalt, moeten wij het 'zelf maar doen'. De leerstoel Opbouwwerk op de Erasmus Universiteit wordt tenslotte ook door Van der Berg en Jurgens (Unilever) betaald!", besluit hij zakelijk.

E.L.

Begin april bracht het onderzoeksbuuro Seinpost een advies uit, getiteld: 'De plaats van het bewonersbelang in de organisatie van de Kop van Zuid'. Het advies werd opgesteld in opdracht van de B.O.F en het Rio en is verkrijgbaar door overmaking van f.7,50 op gironummer 4308481 van het Rio, o.v.v. 'Advies Kop van Zuid'.

Charley de Sandwichman

Kunst in Noord

Bijna tot vervelens toe valt het begrip 'beheer' in de Rotterdamse wijken. Na de stadsvernieuwing moet de wijk mooi blijven. Bewonersorganisaties vragen driftig om aandacht voor de woonomgeving d.m.v. akties en in buurtkranten. Het Oude Noorden gooit een leuk middel in de strijd. Door de plaatsing van kunst wil zij proberen de betrokkenheid van bewoners bij hun woonomgeving te vergroten en de wijk te verfraaien.

Het idee om kunst de wijk in te krijgen leeft al twee jaar bij de werkgroep "Groen en Grijs" die zich met de kwaliteit van de woonomgeving bezighoudt. Het nadenken over de verfraaiing in de wijk resulteerde in contacten met het Centrum Beeldende Kunst (in het vervolg CBK) waarmee een kunstplannetje voor het in september '87 opgeleverde Snellementplein werd ontwikkeld. Tijdens het opleveringsfeest konden een aantal voorstellen van kunstenaars door wijkbewoners beoordeeld worden. Uiteindelijk werd gekozen voor een 'herkenbaar' beeld van Robbert-Jan Donker getiteld "Charley de Sandwichman". Het beeld moet de herinnering aan de markante wijkbewoners warm houden.

De samenwerking tussen "Groen en Grijs" en het CBK werd als goed ervaren en aan het CBK werd gevraagd om een kunstplan voor de hele wijk te maken. Een plan waarin de sterke (mooie) punten van de wijk

beschreven worden en waarin de Commissie voorstellen doet voor het plaatsen van kunst. Dit plan werd in november '88 op een grote wijkvergadering besproken met de in opvallend grote getale opgekomen wijkbewoners. Na een drie uur durend kunstdebat werd het kunstplan in grote lijn aangenomen. De Commissie opdrachten kreeg het groene licht om kunstenaars uit heel Nederland uit te nodigen. Twintig daarvan, waaronder namen als Cor Kraat, Armando, Rob Scholte en Aard Dolz hebben opdracht gekregen om een schetsontwerp te maken voor ornamentenlijsten, blinde muren, een wandelpromenade langs de Rotte en een monumentaal kunstwerk in of in relatie tot de Rotte en het Noordplein. Nog dit jaar zal een aantal van deze ontwerpen uitgevoerd worden.

Daarnaast kreeg journalist Joost van der Hoof van de Commissie het verzoek om van het kunstplan een boekje te maken. Het eerste exemplaar daarvan werd op 28 januari jl. aan wethouder van Kunstzaken, Linthorst overhandigd. Plaats van handeling het alweer feestende Snellementplein waar dit maal de onthulling van het beeldje "Charley" gevieren werd, de start van een serie wijkverfraaiingen die zijn weerga niet kent. En waarmee men het positieve imago van de wijk wil vergroten. Het Kunstplan Oude Noorden is a f 10,- verkrijgbaar bij bewonersorganisatie Oude Noorden.

E.L.

Op dinsdagavond 25 april organiseert het Rio in samenwerking met het CBK een bijeenkomst over "kunst in de wijk". Daar zal meer informatie gegeven worden het Kunstplan Oude Noorden en verfraaiingen in andere wijken (Agniessebuurt, Crooswijk Charlois). Tevens zal er het nodige materiaal te zien zijn. (verdere informatie: Rio, Anne van Veenen

Kunst in Crooswijk

Heerma-akties:

Toen Heerma in september '88 zijn plannen voor de Volkshuisvesting in de jaren '90 presenteerde stonden de Rotterdamse bewonersorganisaties klaar met een persbericht. Koppen waren: 'Volksverhuizing in plaats van goede woningen', 'Laagstbetaalden hebben alleen nog recht op krotten' en 'Stadsvernieuwing stort in'. In dit artikel gaan we kort in op enkele punten uit de nota om aan te tonen dat het niet onbegrijpelijk is dat veel bewoners in beweging komen en we melden in het kort de stand van zaken rond de akties.

Kostendekkend is huurverhogend

Heerma benadert in zijn nota de volkshuisvesting in de jaren '90 vanuit het principe van kostendekkendheid. Er wordt geredeneerd vanuit de positie van kapitaalververschaffers en verhuurders. De rekening wordt gepresenteerd aan grote groepen lagerbetaalden en uitkeringsgerechtigden. De nota borduurt wat dat betreft voort op de uitgangspunten die "Den Haag" de laatste jaren hanterde. De subsidies moeten zo niet afgeschaft, dan wel ver teruggebracht worden. Dit leidde tot verslechtering van de positie van de laagstbetaalden op de woningmarkt en uitholling van hun inkomenpostie o.a. via aantasting van de individuele huursubsidie.

Rotterdam rekent

In Rotterdam is berekend wat de gevolgen van de nota zouden zijn. En die zijn "desastreus" zoals wethouder Pim Vermeulen voor Radio Rijnmond te kennen gaf bij de presentatie van een Rotterdams manifest tegen de nota. De nota brengt de woningnood terug in de stad, leidt tot onaanvaardbare woonlastenstijgingen en tot indeling van wijken naar inkomen.

De Rotterdamse bewonersorganisaties hebben meegewerkt aan de opstelling van dit manifest, net als de woningkorporaties en de gehele Rotterdamse politiek.

De plannen van Heerma betekenen dat de huur van de hogennivo renovatie in Rotterdam gemiddeld zo'n 95,- duurder wordt dan nu. De huur komt dan gemiddeld op 480,- te liggen.

De aanvangshuren van de nieuwbouw worden binnen enkele jaren zo duur, dat in de toekomst nieuwe woningen niet meer toe te wijzen zijn aan bewoners met een laag inkomen. Dit heeft grote effecten op de voortgang van de stadvernieuwing.

Huursubsidie brokkelt verder af.

In de nota blijft Heerma vaag over de huursubsidie maar inmiddels zijn de adviezen bekend van een door het ministerie ingestelde werkgroep. De belangrijkste aanbeveling is wel dat men niet meer dan f 250,- huursubsidie zou mogen ontvangen bij toewijzing van een woning. Het voorstel gaat niet zo ver, dat dit maximum op alle situaties van toepassing zou moeten zijn. Het voorstel laat ruimte voor een enkele uitzondering. In ieder geval komt er wel een extra scherp toezicht. Voor mensen met een inkomen minder dan 21750,- per jaar mag een woning niet duurder zijn dan 528,- per maand. Dat betekent dus dat doorschuiven naar de

verzet groeit!

nieuwbouw in de stadsvernieuwing voortaan alleen nog kan als je een hoger inkomen hebt. Van de urgent woningzoekenden in Rotterdam zit echter ruim 50% onder die inkomensgrens! De laagstbetaalden maken dan weinig kans meer op kwaliteit.

Onderhoud betekent huurverhoging

De staatssekretaris vindt ook dat de bewoner moet betalen als de verhuurder (eindelijk) achterstallig onderhoud met subsidie gaat uitvoeren. Heerma vindt dat een huurverhoging terecht is om te voorkomen dat de verhuurder over een tijdje niet weer met een "lege" portemonnee zit. De portemonnee van de bewoner wordt niet in de beschouwingen betrokken. Na jarenlange ellende in een slecht onderhouden woning waarvoor men natuurlijk wel huur moet betalen, krijgt de huisbaas nog een premie op het achterstallig onderhoud! Daarmee wordt het recht van de huurder op goed onderhoud sterk ondermijnd.

Boven de 450,- niet voor lagere inkomens

Heerma wil de 'scheefgroei' tegen gaan, daarmee bedoelt hij dat mensen met een laag inkomen in een dure woning zitten en mensen met een hoog inkomen in een goedkope. Mensen met inkomen on de f.2300,- netto per maand zouden eigenlijk alleen woningen met een huur tot f.450,- mogen krijgen. Mensen met een hoger inkomen zouden niet in een woning beneden de 450,- mogen wonen. Men zou in de toekomst slechts een woonvergunning voor 5 jaar krijgen als de huur lager is dan. Stijgt het inkomen dan moet u verhuizen. Het idee van het tegengaan van de 'scheefgroei' komt er in de praktijk gewoon op neer dat mensen met recht op huursubsidie -dat zijn de laagste inkomensgroepen- vroeg of laat moeten verhuizen naar de slechte delen van de huurwoningvoorraad.

Komitee "Heerma zó niet!"

Een nota met zulke slechte gevolgen voor de Rotterdamers roept natuurlijk actie op. Als antwoord op de nota hebben de bewonersorganisaties zich verenigd in het komitee: "Heerma.. zó niet!". Dit komitee is opgericht, niet alleen om te onderzoeken wat de gevolgen van de Nota Heerma voor Rotterdam zouden zijn maar ook om er actie tegen te voeren. Er zijn 190.000 kranten huis aan huis bezorgd en er is veel tijd geïnvesteerd in het houden van infobijeenkomsten. Deze hebben intussen

in ruim 20 wijken -met in totaal zo'n 2000 belangstellenden- plaats gevonden en er staan nog buurten op het programma. Op alle infoavonden besloten bewoners acties op touw te zetten.

Akties in de maak

Er is gesproken met ouderenbonden, met de Sociaal Raadslieden, met migrantenwerkers, met juristen en langzaam maar zeker is de beweging tegen de nota op gang aan het komen. Op het Drinkwaterleidingterrein voorspelde een waarzegster de woontoekomst volgens de plannen van Heerma, in de hele stad is er een handtekeningenactie tegen de nota gestart, er komt een tentenkamp langs de Rotte begin mei en de huis aan huisbladen doen uitgebreid verslag van de wijkavonden. Op 13 maart werden op een goed bezochte stedelijke actievergadering de plannen voor de komende tijd doorgesproken. Al die plaatselijke activiteiten zullen uiteindelijk moeten leiden tot een grote opkomst naar de landelijke manifestatie op zaterdag 27 mei in Rotterdam.

Massale landelijke manifestatie

De verwachting is dat er op 27 mei meer dan 10.000 mensen uit het hele land naar het Schouwburgplein in Rotterdam komen. Op die manier wordt het de regering en de Tweede Kamer hopelijk duidelijk dat het recht op goede en betaalbare woningen nog wel degelijk iets is waar bewoners voor opkomen. Aan het landelijke actiekomitee nemen ook de ouderenbonden zeer actief deel zij zien hun belangen duidelijk aangetast door de nota. Zeer actieve betrokkenheid is ook aanwezig in Apeldoorn, Breda, Arnhem, Nijmegen, Amersfoort en Amsterdam. En die grote belangstelling is maar goed ook, want als de voorstellen van Heerma niet gekeerd worden kunnen we in de toekomst spreken over de tijd voor en de tijd na de nota Heerma.

Op 8 mei wordt er om 20.00 uur opnieuw een stedelijke actievergadering georganiseerd in Odeon. Dan zullen de laatste afspraken gemaakt worden ter voorbereiding op 27 mei. Dat de Rotterdamse wijken massaal op het Schouwburgplein aanwezig zullen zijn leidt geen twijfel!

Voor info: bel het sekretariaat van "Heerma... zó niet!" tel: 4110333, vragen naar Piet Huiskens, Rob Hagens of Jaap Pleeging.

'Dat ken alleen in Rotterdam'

Onzin is onzin, ook als er "NIEUW" op staat.

Neem zo'n 120 meter hoog kantoorpand in het centrum van de stad. Waarom staat dat niet gevoerd tegen het weiland, bij het metro-station Alexanderpolder bijvoorbeeld?

Toegegeven, het is een oude gedachte.

Er is brood op de plank nodig intussen. Bedrijven dus, en niet alleen buurthuizen en woningwetwo-

ningen.

Geheel mee eens!

Maar moeten we daarom onder leiding van de Afdeling Public Relations met zijn allen ballonnen gaan oplaten met het opschrift: "wat goed is voor Nationale Nederlanden is goed voor Rotterdam?"

Wat levert zo'n kantoor-kolos nou op voor het centrum van de stad?

De architectuur kunnen we over slaan. Kenners en voorbijgangers zijn het er over eens dat de doos een vergelijking met de Notre Dame niet kan doorstaan.

Resteert de stank en verkeerschaos van de honderden auto's die 's ochtends het gebouw moeten zien in te komen, en 's avonds er weer uit.

Behalve de mensen die er werken heeft niemand verder wat in het gebouw te zoeken, en 's avonds gaat het licht uit.

Dankzij een burgerinitiatief is de schade op de begane grond beperkt. In plaats van blinde muren en een fietsenstalling zijn er te elfder uure publieke voorzieningen aangebracht.

En verkeersproblemen? 'Meneer we zorgen voor onze eigen parkeergarages. Voorschrijft overigens.'

Dat is het nou net.

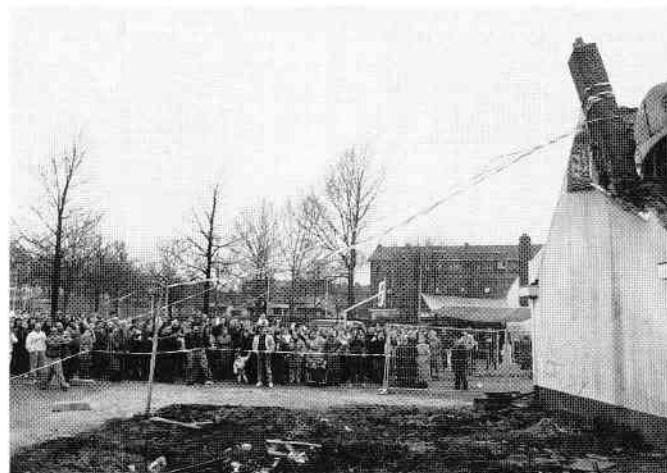
Een stadsbestuur dat verder kijkt dan de folders van het Nieuwe Rotterdam zou het anders doen. Als bedrijven, die geen enkele publieks-, recreatieve, sociale of culturele functie vervullen, toch zo nodig hun hoofdkantoor in het centrum willen vestigen ter vermeerdering van hun glorie dan is het nieuwe voorschrijft: geen parkeer-garages. Geeft u alle medewerkers een openbaar-vervoer-kaart. Mocht dat bezwaarlijk zijn dan hebben we nog een fraaie alternatieve lokatie voor u nabij de A20.

Of moet zoets, net als met die kolen, ook internationaal georganiseerd worden?

Literatuur: Prof.dr.L.van den Berg (red.) "Stedelijke Vernieuwing", Den Haag 1987

Adriaan

Kort nieuws

Dag huis....

Op 24 februari vond de symbolische start plaats van de sloop van het Witte Dorp. De bewoners trokken gezamenlijk (met een steuntje in de rug van de sloopers) de eerste schoorsteen van het dak, vooraf gegaan door "Dag huis, dag lieve oude woning...", een prachtig maar wel weemoedig lied van Willeke Alberti. Freek Scholten van de Aktiegroep "Witte Dorp For Ever" verwoordde de gemengde gevoelens bij de start van sloop als volgt: "Nu de sloop van dit fantastische mooie dorp onvermijdelijk is, schieten mij allerlei beelden van 65 jaar leven en samenleven in dit dorp te binnen. Hoe we door onderlinge solidariteit de crisisjaren en de oorlog overleefd hebben. (...) De chocoladefabriek van De Heer waar destijds veel meisjes uit het dorp werkten en de jongens uit ste-

len gingen. (...) Het zwarte weggetje naar Spangen waar de meiden voor het eerst een meisje gezien hebben. De warme zomeravonden dat we bij elkaar buiten op de stoep zaten. 65 jaar Witte Dorp....we zijn er samen geboren, getogen, we hebben er onze gezinnen opgebouwd, we werden er oud en we werden ervan uit begraven. Van vader op zoon, van moeder op dochter. Generaties lang in een grote saamhorigheid. Witte Dorp For Ever... zo heette onze actie om de buurtgemeenschap te behouden. Ik kan kort en bondig zijn. We hebben gewonnen. Er komt een schitterend nieuw dorp en we kunnen bij elkaar blijven. (...) Het bruisende dorpsleven zal natuurlijk ook in het nieuwe dorp blijven bestaan. Maar toch... vandaag juich ik niet, vandaag ben ik stil". (A.O.)

Dijkstraat klaar

Op 15 februari vond de feestelijke overdracht plaats van 40 opgeknapte woningen in de Dijkstraat. Dat gebeurt wel vaker zult u misschien denken, maar de Dijkstraat is niet zo'n doorsneeproject. Dat was dan ook de reden om de overdracht enige luister bij te zetten en een boekje uit te geven.

Dijkstraat 7 t/m 25 is een appartementencomplex van 10 panden met in totaal 40 woningen, gelegen in de Vlinderbuurt in Kralingen. Het eigendom is verdeeld over 17 eigenaren, waaronder 5 eigenaarsbewoners. Het complex ligt tussen enige complexen van het Gemeentelijk Woningbedrijf in. Die complexen werden in '85/'86 opge-

knapt met onder andere buitengevelisolatie. Het partikuliere complex tekende zich in negatieve zin af ten opzichte van de rest. Met instemming van de buurtgroep werd het initiatief genomen om de Dijkstraat 'af te maken'.

Dat had heel wat voeten in de aarde, niet in de laatste plaats door het sterk verbrokkelde eigendom. Er werd een plan opgesteld dat in hoofdzaak bestaat uit voorzieningen aan het kasko: kozijnen, dakbedekking en buitengevelisolatie. Aan de achterzijde wordt een vriesgevel geplaatst voor de inpandige balkons, zodoende ontstaan er een soort serre's. Het gehele levert de huurders een huurverhoging van f.9,65 per maand op.

De planindiening was al zeer ingewikkeld: alle eigenaren moesten afzonderlijk overtuigd worden van het nut van het plan. Voor de uitvoering zou zo'n situatie met 17 opdrachtgevers voor de aannemer onwerkbaar zijn. Daarom werd er een stichting opgericht: de Stichting Particuliere Woningverbetering Dijkstraat 1987. Die stichting heeft namens de eigenaren de opdrachtgeversrol vervuld. Op 15 februari was de oplevering achter de rug: de panden konden weer overgedragen worden aan de eigenaren.

In het boekje staat in het kort weergegeven hoe het hele proces is verlopen en welke problemen zich hebben voorgedaan, met aanbevelingen hoe die bij volgende projecten te vermijden. Een leerzaam werkje voor al degenen die nu of in de toekomst met dit soort projecten te maken hebben!

Het boekje is nog verkrijgbaar bij de Vlinder buurtgroep, Dr Zamenhofstraat 71, 3061 SG Rotterdam (tel: 4142394). (A.O.)

Stadhuis reorganiseert

Na de nodige reorganisaties bij de gemeentelijke diensten -als de ene reorganisatie net achter de rug is lijkt de volgende al weer op komst- is nu het stadhuis aan de beurt. Niet zozeer het hele stadhuis, alswel de sekretarie. In het rapport van de commissie-Albeda waren daar al opmerkingen over gemaakt en nu is het dan zover.

In januari verscheen de nota 'Naar een bestuursdienst, eindrapport van de stuurgroep reorganisatie sekretarie'. De sekretarie bestaat nu uit zo'n 900 ambtenaren. Naast het verlenen van bestuurshulp verrichten ze ook allerlei uitvoerende diensten. In de voorstellen van de stuurgroep wordt in die organisatie flink het mes gezet. Uitgangspunt daarbij is dat het besturen meer op afstand moet geschieden en op grote lijnen. Daarvoor wordt voorgesteld om veel meer taken en bevoegdheden over te hevelen naar de dienst. Die diensten moeten dan meer bedrijfsmatig gaan opereren en een goede prijs-kwaliteitsverhouding voor hun producten zien te bereiken. De diensten zouden ook zelf meer de beleidsvoorbereiding ter hand moeten nemen.

De overheveling van taken zou moeten samengaan met de

overheveling van personeel: de sekretarie in nieuwe gedaante zou nog slechts uit zo'n 300 ambtenaren moeten bestaan. Dat zoets ook gevolgen heeft voor de 'gebruikers' van de sekretarie, mag duidelijk zijn. Op de bestuurlijke kant van de organisatie wordt in de nota niet ingegaan, terwijl daar natuurlijk de belangrijkste vragen zitten voor de bewonersorganisaties: wat heeft zo'n reorganisatie nu voor invloed op de verhouding van de bewoners(organisaties) met de politiek?

De nota is op veel punten nog niet verder uitgewerkt, ook over de wijze waarop de uitvoerende -ook de subsidieverstrekende- taken van de sekretarie aangepakt gaan worden is nog geen volstrekte duidelijkheid. De nota is in besloten vergaderingen van de raadskommissie aan de orde gesteld, het wachten is op verder uitwerking en meer openbare stellingname van het bestuur. (A.O.)

Zelfstandig verzorgd wonen

Een buitengewoon gebouw voor ouderen, dat kun je wel zeggen van het project dat in het Oude Noorden in de zomer van 1988 werd opgeleverd. Een gebouw voor ouderen, een verzorgingstehuis dus? of een serviceflat? Het bijzondere ervan is dat het van alles een beetje is. Over dat bijzondere gebouw is kortgeleden een uitgebreid voorlichtingspakket gemaakt.

Het gebouw is bedoeld voor ouderen uit de wijk het Oude Noorden en het Liskwartier en is tot stand gekomen na jarenlange inzet van de oudere bewoners zelf. En die bewoners hebben gekregen wat ze wilden: zelfstandig verzorgd wonen in hun eigen wijk!

In 1981 zijn ouderen uit het Oude Noorden om de tafel gaan zitten om te praten over een woonvoorziening in de eigen wijk. Er kwamen eerst plannen voor een verzorgingstehuis, maar dat kon door de bezuinigingsplannen van het ministerie van WVC in 1983 niet door gaan. Er is toen een plan ontwikkeld dat wel kans van slagen zou hebben. Sommige ouderen hebben hulp nodig, anderen niet, sommigen met grote regelmaat, anderen af en toe. De huizen in het Oude Noorden zijn echter minder geschikt: veel hebben trappen of verkeren nog in slechte staat. De oplossing: bouw een woonvoor-

ziening waar ouderen bij elkaar wonen, maar wel zelfstandig kunnen blijven. Leg belangrijke individuele en gemeenschappelijke voorzieningen waar ouderen bij gebaat zijn en schep voorwaarden dat gezinshulp en wijkverpleging flexibele zorg op maat kunnen geven waar dat nodig is. Dit idee noemt men in het Oude Noorden: 'zelfstandig verzorgd wonen'.

In Rotterdam is de opzet hiervan een experiment. De gemeente heeft er extra geld in gestoken, bij gebleken succes kan het voorbeeld op andere plaatsen herhaald worden. Er bleek veel belangstelling te bestaan voor het idee uit het Oude Noorden, daarom heeft de projectgroep het initiatief genomen om de ervaringen voor een groter publiek toegankelijk te maken. Gekozen is voor drie onderdelen: een videoprogramma, een brochure en een vouwblad. Deze zijn te bestellen bij: Projektburo Het Oude Noorden, Gerard Scholtenstraat 129, 3035 SJ Rotterdam (tel: 4663366). De kosten bedragen f.30,- voor de video inclusief 10 vouwbladen. De brochures en vouwbladen zijn ook apart tegen verzendkosten te bestellen. (A.O.)

Agenda

Scholingsbijeenkomsten 'Beheer buitenruimte'
i.s.m. Gemeentewerken
11 april 14.00 uur
27 april 14.00 uur
plaats: Rio, Kortenaerstraat 1

Studiedag 'Bodemsanering en bewonersorganisaties'
19 april 9.30 uur
plaats: Rio Kortenaerstraat 1

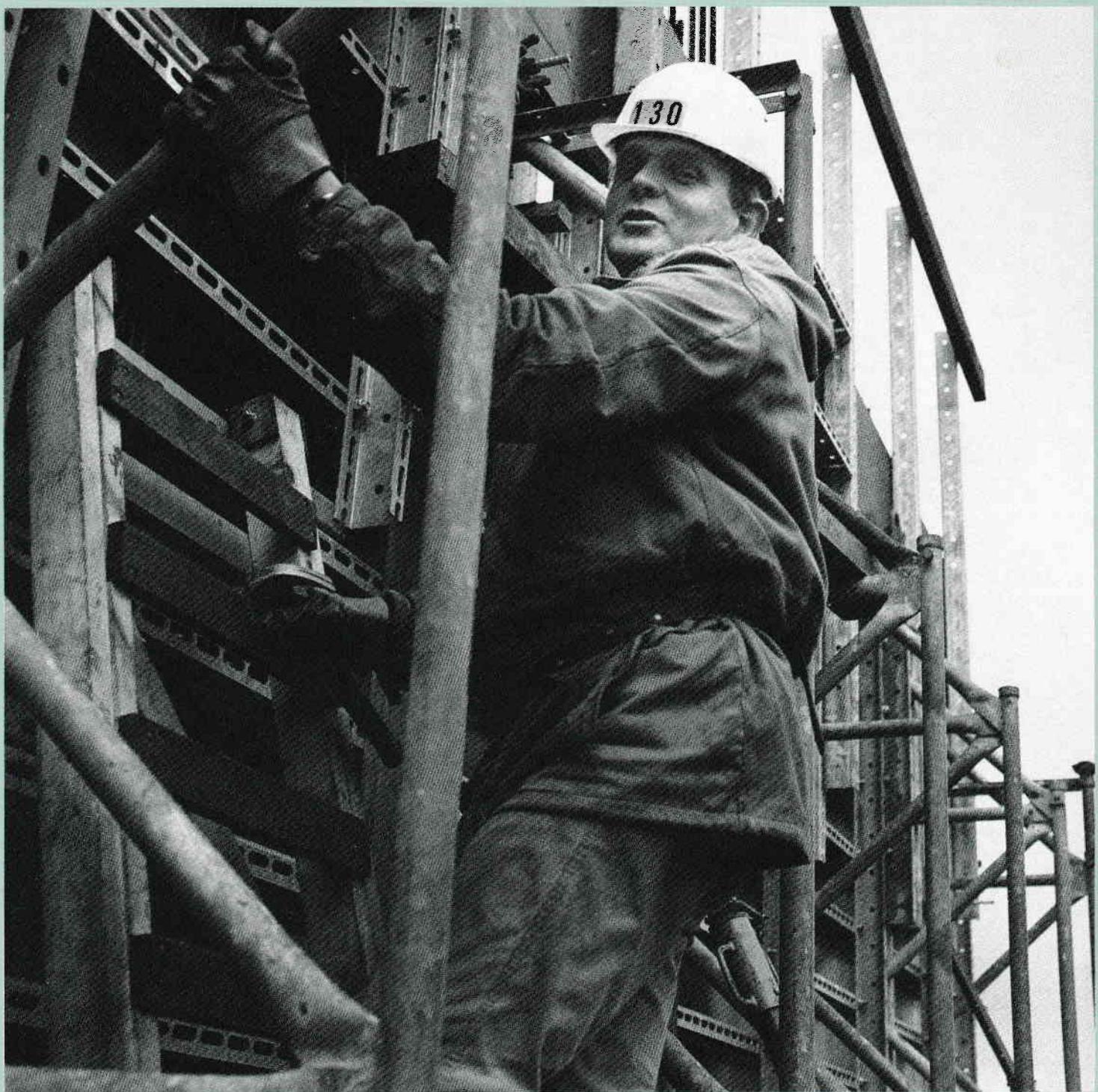
Bijeenkomst over 'Kunst in de wijk'
i.s.m. het Centrum voor Beelden-de Kunst
25 april 20.00 uur
plaats: CBK, Nieuwe Binnenweg 75/77

Stedelijke actie vergadering ter voorbereiding op Heerma-manifestatie
8 mei 20.00 uur
plaats: Odeon, Gouvernestraat 64

Landelijke aktiedag tegen Nota Heerma
27 mei 12.00 uur
plaats: Schouwburgplein

ROBERT

Aan het werk....

"Het Nieuwe Rotterdam? ... ach me-vrouw, het maakt mij niet zo veel uit of het nu een hoog of een laag kantoorgebouw wordt. Bouwen is gewoon een prachtige bezigheid op zich. Maar bij zo'n enorm grote put is het allemaal wel wat kolossaal. We zitten hier bepaald niet met een kleine ploeg. Ik heb nummer 130 op mijn helm staan, kan je nagaan. En dat schaftlokaal van ons is goed voor wel drie verdiepingen in die bouwkeet daar...!"